

Ilmastopoliitiikan pyöreä pöytä; 7. kokous

Aika: to 11.3.2021 klo 10.30-12.00

Paikka: Säätytalo, Helsinki /virtuaalokokous

Osallistujat:

Krista Mikkonen, ympäristö- ja ilmastoministeri (puheenjohtaja)
Lintilä Mika, elinkeinoministeri
Leppä Jari, maa- ja metsätalousministeri

Sara Nyman, Allianssi ry
Jouni Keronen, Climate Leadership Coalition ry
Alatossava Ari, Hinku-kunnat
Eloranta Jarkko, SAK ry
Furman Eeva, Kestävyyspaneeli
Hildén Laura, Nuorten Agenda 2030 –ryhmä
Jaatinen Timo, Metsäteollisuus ry
Juuso Tuomas Aslak, Saamelaiskäräjät
Kiviniemi Mari, Kaupan liitto ry
Marttila Juha, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK ry
Nykänen Mika, Helsingin seudun liikenne HSL
Orivuori Salka, Marttaliitto ry
Palola Antti, STTK ry
Pantsar Mari, Sitra
Reina Timo, Suomen Kuntaliitto
Rohweder Liisa, WWF Suomi
Seppänen Sampo, Suomen Yrittäjät ry
Soimakallio Helena, Teknologiateollisuus ry
Vyyryläinen Tiina, Kuluttajaliitto
Regina Kristiina, Ilmastopaneeli
Lehtonen Terhi, ympäristöministeriö
Yliluoma Riikka, ympäristöministeriö
Säkkinen Teppo, työ- ja elinkeinoministeriö
Heikki Granholm, maa- ja metsätalousministeriö
Valonen Kari, maa- ja metsätalousministeriö
Jaana Kaipainen, maa- ja metsätalousministeriö
Mäkipää Raisa, Luonnonvarakeskus
Lehtonen Aleks, Luonnonvarakeskus

Muurman Jarmo, ympäristöministeriö (pyöreän pöydän pääsihteeri)
Alatalo Heidi, ympäristöministeriö (pyöreä pöytä)
Lamminmäki Riikka, ympäristöministeriö (viestintä)
Kari Päivi, maa- ja metsätalousministeriö (viestintä)

1. Kokouksen avaus

Pääministerin estyessä puheenjohtajana toiminut ministeri Mikkonen avasi kokouksen. Tällä kertaa aiheena oli maankäyttösektorin päästövähennykset sekä hiilinielut. Puheenjohtaja totesi, että tämä vuosi on ilmastotoimien supervuosi niin EU-tasolla kuin kansallisella tasolla. EU:n ilmasto- ja energialainsäädäntö uudistetaan keskeisiltä osin ja komission ehdotuksia odotetaan ensi kesän alussa. Osana pakettia päivitetään myös maankäyttöä, maankäytön muutosta ja metsätaloutta koskeva ns. LULUCF-asetus. Euroopan parlamentti, komissio ja ministeriöneuvosto neuvottelevat parhaillaan CAP-uudistuspaketista. Kansallisella tasolla on menossa useita hankkeita ja maankäyttösektorin ilmastokokonaisuus on yksi niistä.

Puheenjohtaja ilmoitti, että pyöreän pöydän pääsihteeri vaihtuu ja nykyisen pääsihteerin Merja Turusen tilalle tulee ympäristöneuvos Jarmo Muurman tästä päivästä alkaen.

Huomiona: Pyöreälle pöydälle on toimitettu etukäteen kokouksen esitykset sekä ennakkoesitys, jossa Raisa Mäkipää ja Alekski Lehtonen (Luke) kertovat maankäyttösektorin päästövähennyspotentiaaleista, joita on arvioitu ILMAVA-hankkeessa. Kokouksen aikana tehtiin Mentimeter-kysely. Tulokset liitteessä 1.

2. Pyöreän pöydän 6. kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja muutoksitta.

3. Hiilestä kiinni -kokonaisuuden valmistelutilanne

Heikki Granholm maa- ja metsätalousministeriöstä esitteli Nappaa hiilestä kiinni – maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuuden valmistelutilannetta. Hallitusohjelmassa on asetettu kunnianhimoiset tavoitteet. Vuosaaren ilmastokokouksen linjausten mukaisesti maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteillä tulee saavuttaa vähintään 3 MtonCO₂-ekv vastaava ilmastovaikutus vuoteen 2035, jota kootaan nyt maankäyttösektorin toimenpiteillä.

Viime vuonna käynnistettiin useita toimenpiteitä mm. Metsähallitukselle annettiin uudet omistajapolitiittiset linjaukset ja asetettiin uusi tukijärjestelmä joutoalueiden metsitystä varten sekä laajennettiin mahdollisuutta tuhkalanhoitustukeen suometsien hiilensidonnalla vahvistamiseksi. Lisäksi toteutettiin kehittämishanke, jossa etsittiin maankäyttösektorin tutkimustietoa ja hyviä toimintamalleja käytäntöön vieviä hankkeita sekä tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta rahoitettiin 10 hanketta. Vuoden alussa julkaistu Tieto-ohjelma sisältää toimenpide-ehdotukset maankäyttösektorin tietoaineistojen hankkimiseksi, niiden käytön kehittämiseksi ja tehokkaaksi hyödyntämiseksi. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelu on aloitettu ja sitä varten on asetettu virkamiestyöryhmä helmikuussa. Sidosryhmien osallistumista valmisteluun on pidetty tärkeänä ja sidosryhmät ovat lähteneet hyvin valmisteluun mukaan.

4. Yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) uudistuksen valmistelutilanne

Kari Valonen maa- ja metsätalousministeriöstä esitteli yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen valmistelutilannetta ja aikataulua. Suomen CAP-suunnitelmaa valmistellaan parhaillaan maa- ja metsätalousministeriössä. Asiantuntija- ja sidosryhmätyö on käynnissä suunnitelman eri osien valmistelemiseksi ja keskusteluja käydään komission kanssa. Ensimmäinen luonnosversio suunnitelmasta on määrä antaa huhtikuussa ja Suomen CAP-suunnitelma on tarkoitus mennä lausunnonle kesäkuussa. Suunnitelma on tarkoitus hyväksyä komissiossa syksyyn 2022 mennessä ja ottaa uudistetut CAP-välineet käyttöön syksyllä.

CAP-uudistuksen sisältö tulee muuttumaan mm. siltä osin, että yksityiskohtaista sääntelyä vähennetään ja lisätään subsiditeettia. Ehdollisuuden taso tulee olemaan korkeampi tällä kaudella. CAP-toimenpiteissä ympäristö- ja ilmastonäkökulma tulee vahvistamaan jäsenmaissa, koska ekójärjestelmät tulevat kaikille jäsenmaille. Komissio on todennut, että ekójärjestelmät voisivat rakentua siten, että ne edistävät hiiliviljelyä.

5. Keskustelu

Puheenjohtaja avasi keskustelun. Keskustelussa nousi esille muun muassa seuraavia näkökohtia:

Toimenpiteet ja tietopohjan vahvistaminen

Pidettiin hyvänä, että maankäyttösektorin ilmasto-ohjaukseen panostetaan. Metsien hiilinieluissa on ollut laskeva trendi ja maataloudessa päästöissä hieman nouseva. Maataloudessa päästöjä vähentäväksi toimiksi katsottiin mm. siirtyminen turvemailta kivennäismaille, turvemaapeltojen raivauksen lopettaminen ja turvemaiden viljelykäytännöt. Hiilen sitomista tukisivat hiiliviljely kivennäismailla ja monivuotinen nurmiviljely. Metsissä hyvinä toimina pidettiin siirtymistä jatkuvapeitteiseen kasvatukseen turvemaametsissä, metsälannoituksen ja erityisesti tuhkalannoituksen lisäämistä, metsityksen lisäämistä, ns. joutomaiden metsittämistä, kiertoajan pidentämistä sekä lahoppuun lisäämistä talousmetsissä. Metsänhoitomenetelmät kehittyvät koko ajan ja metsien käsittelytapa tulisi valita metsäkohteen mukaisesti. Hyvän metsän hoidon kannusteisiin tulisi panostaa sekä kannustaa puunrakentamiseen (puutuotteet). Katsottiin, että biotalouden ja maankäytön merkitys tulee korostumaan v. 2050 eteenpäin, sillä suurin osa päästöistä tulee tuolloin ruoantuotannosta ja maankäytöstä.

Keskustelussa nähtiin tärkeänä maankäyttösektorin tietopohjan vahvistaminen. Tutkimuksen ja innovaatioiden osalta on tärkeää, että tutkijat pohtivat yhdessä viljelijöiden kanssa ratkaisuja. Maankäyttösektorin tieto-ohjelmalla pyritään edistämään tietoineiston tuottamista, käyttämistä ja hyödyntämistä ilmastoratkaisujen tuottamiseksi. Suuri tietovaje on tällä hetkellä viljelykäytännöissä sekä maaperätiedoissa, erityisesti turvemaat, ja maaperän hiilensidonnassa.

Oikeudenmukaisuus ja monimuotoisuus

Maankäyttösektorilla on edistettävä kokonaiskestäviä ilmastoratkaisuja, jotta sekä kannattavuus, kestävyys että ruokaturva toteutuvat samanaikaisesti. Tämä lisäisi mahdollisuuksia myös uuteen liiketoimintaan, investointeihin ja viennin kasvattamiseen. Oikeudenmukaisuudesta puhutaan yleensä hallitun kasvun yhteydessä. Tärkeää olisi puhua myös viisaasta kutistumisesta ja suunnitella siirtyä mahdollisimman oikeudenmukaisesti. Nostettiin esille, että turvemailta päästövähennyksiä saadaan oikeudenmukaisimmin, koska ei tarvita niin paljon pinta-alaa päästöjen vähentämiseen. Reilu keino voisi esim. olla se, että tilan lopettaessa viljelyn turvemaapeltojen ei anneta siirtyä toisille tiloille. Haasteena todettiin, että Suomen vaikutukset maankäyttöön tapahtuvat isolta osin rajojen ulkopuolella. Lisäksi on syytä huomioida, että maankäyttösektorin muutokset ovat yksi keskeinen luontokadon ajuri ja maankäyttösektorin ilmastotoimissa tulisi aina huomioida myös luonnon monimuotoisuus ja valita niitä keinoja, jotka sitä vahvistavat. Nostettiin esille, että luonnon monimuotoisuutta turvaavilla ratkaisuilla on lähes aina myönteisiä ilmastovaikutuksia.

Maankäyttösektorin toimijoiden roolit ja yhteistyö

Todettiin, että toimijat ovat motivoituneita ilmastotyöhön. Ilmastoratkaisujen toimeenpanossa nähtiin viljelijöiden ja metsäomistajien sekä muiden maankäyttösektorin toimijoiden rooli tärkeäksi. Eri toimialojen ilmastotiekartat ovat hyvä esimerkki käytännön tason toimenpiteistä, jotka indikoivat mitä toimialat haluavat ja ovat sitoutuneet tekemään. Lisäksi on tärkeä pitää elinkeinoelämä mukana ilmastotyössä. Nostettiin esille, että

maankäyttökysymykset koskevat myös kaupunkeja ja kuntia. Kunnilla on mahdollisuuksia edistää omilla toimillaan maankäyttösektorin ilmastokestävyyttä ja ilmasto-ohjausta mm. kaavoituksen ja maankäytön ratkaisuilla, kiertotalousratkaisuilla ja kuntien metsien käytöllä. Todettiin, että vastuullinen maankäyttö on aina monitavoitteista, parhaiden käytäntöjen jakamista ja yhteistyö tavoitteita tukevaa.

6. Muut ajankohtaiset asiat

- *KAISU-kansalaisraati*

Ilmastopolitiikan pyöreä pöytä on tilannut kansalaisraadin toteuttamisen pyöreän pöydän työn tueksi keskipitkän ilmastosuunnitelman valmistelua varten. Kansalaisraadissa arvioidaan Suomen ilmatotoimien tehokkuutta ja reiluuutta. Kansalaisraadin temaattisina alueina ovat liikenne, asuminen ja ruoka. Toteuttajana on Turun yliopisto.

Kansalaisraadin valmistelu on aloitettu. Kansalaisraadin osallistujat valitaan satunnaisotannalla. Itse kansalaisraati kokoontuu huhtikuun lopussa ja lopputuotos on valmis kesäkuun loppuun mennessä. Tuotoksia esitellään pyöreälle pöydälle kevään 2021 aikana.

- *Työsuunnitelma*

Viime kokouksen yhteydessä on jaettu pyöreän pöydän alustava työsuunnitelma vuodelle 2021 ja sihteeristöille voi toimittaa omat huomiot suunnitelmaan ma 15.3. asti. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa palautteen perusteella.

7. Seuraava kokous

Seuraava kokous on tiistaina 27.4. klo 14.30-16.00.

8. Kokouksen lopetus

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.00

Liite 1: Mentimeter-kysely

Jarmo Muurman, pääsihteeri

JAKELU: Ilmastopolitiikan pyöreän pöydän puheenjohtaja, varapuheenjohtajat, jäsenet ja pysyvät asiantuntijat

Liite1: Mentimeter-kysely

Mitkä asiat (max. 3) ovat maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelun kannalta oleellimmat?

Mentimeter

13

Jäikö jotain oleellista keskustelussa käsittelemättä?

Mentimeter

Tiedotus kansalaisille	biotalouden tulevaisuuskymät	Sosiaalinen oikeudenmukaisuus siirtymässä ja luomuviljelyn rooli.
Biotalous	Kuluttajien rooli	oikeudenmukainen siirtymän rahoitus
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen, riskit ja varautuminen samanaikaisesti hillinnän kanssa	EU:n nielupolitiikka	Kansalaisten ja kuluttajien, kansalaisyhteiskunnan näkökulma? Valtion metsien hoito ja suojelumetsät? Joutomaiden metsityksen monimuotoisuusvaikutukset? Ruoantuotannon tarve siirtyä kasvisruokavallion tuottamiseen - vaikutus globaaliin maankäyttöön.

9